תלמוד ירושלמי · מפרשים · חידושי חתם סופר על תלמוד ירושלמי · סדר זרעים

חידושי חתם סופר על תלמוד ירושלמי כלאים

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי חתם סופר על תלמוד ירושלמי כלאים

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-חתם-סופר-על-תלמוד-ירושלמי-כלאים/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק ב 4
הלכה ה 4
פרק ז 4
הלכה ג 4
הלכה ד 4
פרק ח 5
הלכה א 5
הלכה ב 5
הלכה ג 6
פרק ט 6
הלכה ג 6

פרק ב

הלכה ה

רבי שמואל בשם רבי זעירא דרבי שמעון היא וכו' ועי' בר"ש בפרקין שכתב כלומר ומתוך דלא מיתסר משום חבירו לא מיתסר נמי משום דנפשיה. ולא קשה מחולין דף מ' דמשני דאית ליה שותפות בגויה דכבר יישב זה הרב ר' אהרן הלוי בבדק הבית בית א' סוף שער א' דכלאים שאני דלא נאסר אלא בניחא ליה וסבירא ליה להאי תנא דניחא לכולהו בעלים בעינן פי' כיון דלא ניחא לחברו לא מתסר כלל אפילו דידיה:

פרק ז

הלכה ג

ר"מ קנסא קניס היינו מה שחייב לשלם מדינא דגרמי ס"ל דלאו מדינא אלא מקנסא אבל גוף איסור הפירות מן הדין הוא לר"מ:

הלכה ד

אבא בר יעקב בשם ור' יוחנן כיני מתני' מותר לקוצרו וכו' א"ר אחא וכו' ריש קרקע נגזלת א"ר לוי אעפ"כ יש יאוש לקרקע. עי' בסוכה ל' ע"ב תוס' ד"ה וקרקע שפירשו לפי שיטתם שם דאין יאוש בקרקע אך לפי הסוברים דיש יאוש בקרקע נ"ל לפרש בריווח בעזה"י רק אציע הצעה א' הנלע"ד נהי כל זמן שלא נתיאשו הבעלים הו"ל קרקע של ישראל ונוהג איסור כלאים בקרקע זו מ"מ מכיון שנשתקע שם הבעלים והאנס עושה בקרקע כאדם העושה בתוך שלו שוב לא מיקרי אין אדם אוסר דבר שאינו שלו דהרי עכ"פ הפירות שלו הם והוא עתיד לבוצרם ולקוצרם הגע עצמך כלאים של נכרי שבארץ ישראל בזמן הזה נהי דאין קנין לנכרי להפקיע מ"מ לא מיקרי אוסר דבר שאינו שלו כיון שעכ"פ לפי שעה כשלו הם ומהתם נמי דכוותי' והן הנה דברי הירושלמי ומיירי באנס נכרי שגזל שדה של ישראל הלכך אם לא נתיאשו בעליה אע"פ שכבר נשתקע שם בעלי' מקרקע זו מ"מ כל זמן שלא נתיאשו הו"ל קרקע של ישראל ונוהג בקרקע זו דין כלאים והוי הגוי אנס אוסרו משום דנשתקע שם בעליה וה"ל לענין זה כאוסר את שלו ומש"ה איסורו דבר תורה אבל נתיאשו הבעלים ולא נשתקע שה הואיל ומחזי כשל ישראל כיון שלא נשתקע שמם נהי שנתיאשו מ"מ מדברי סופרים אסור ומינה בנשתקע ונתיאשו מותר משום דה"ל קרקע של גוי וכן בלא נתיאשו:

פרק ח

הלכה א

מה כר' עקיבא דר"ע אומר המקיים בכלאים עובר בל"ת פירש אתיא משנתינו כר"ע דר"ע אומר המקיים עובר בל"ת אמר ר"י דברי הכל היא הכל מודים באסור שהוא אסור פי' נהי לרבנן ל"ת דאורייתא ליכא מ"מ אסור מדרבנן. שוב אמר בשלא קיים ע"י מעשה אבל כשקיים ע"י מעשה לוקה כהא דתניא המחפה לוקה פי' קאי אדלעיל שאמר לר"ע המקיים בל"ת משמע מלקות ליכא היינו בלא קיים ע"י מעשה דה"ל לאו שאין בו מעשה ואינו לוקה אבל ע"י מעשה מלקות נמי איכא כדתניא המחפה בכלאים לוקה וס"ל כרבה דכולה ר"ע היא ודלא כר' ינאי במס' מכות אלא מחפה נמי אינו אלא מקיים בעלמא. ונראה דהוצרך לזה משום דיש סוברים כל לאו דשייך בו מעשה לוקין אפי' עבר בלא מעשה כמ"ש מל"מ פ"ד ממלוה ולוה ה"ו ויש סוברים בהיפך קמ"ל ירושלמי הכא דלר"ע במקיים בלא מעשה אין לוקים ועל ידי מעשה לוקין כנ"ל פירושו:

הלכה ב

איסי בן עקביא אמר אסור לרכוב על הפרידה מקל וחומר וכו'. עי' בחגיגה ב' ע"ב תוס' ד"ה לישא וכ' הרא"ש בהל' קטנות ה' כלאים דקל וחומר פריכא היא דהא כלאי בהמה בעי קשורות לקרון ע"ש ולכאורה נהי ק"ו ליכא מ"מ שוים הם ונילף זה מזה בלי ק"ו ונראה היינו דכתבו התוס' ומטעם זה מותר לרכוב על הפרידא פי' משום שנתמזג זה מזה ונעשה בריה חדשה ומין בפ"ע היא ואין כאן ב' מיניה משא"כ כלאי בגדים אפילו הם שועים וטוים ונוזים זה מזה מ"מ לא יתמזגו ונעשו מין א' כי לעולם יש מציאות לצמר בפ"ע ולפשתן בפ"ע ואתערובת ב' מינים קפיד רחמנא ואינו דומה לפרידה דפנים חדשות. ובריה חדשה ומין חדש בא לכאן לכן מצד ההשויה מותר לרכוב עליו רק מק"ו דירושלמי דעל ק"ו ליכא למיפרך מסברא אלא קולא וחומרא ע"כ צריך הרא"ש לומר ק"ו פריכא היא. ואיסי בן עקביא דיליף ק"ו ולא חייש לפירכת הרא"ש היינו משום דס"ל כר' יונתן. דלר' יאשיה אייתר יחדיו בחרישה לומר שצריך שיהיו קשורים מה שאין כן לר' יונתן איצטרך יחדיו לגופא שלא נימא כל אחד בפ"ע אסור ממילא אסור אפילו בלתי קשורות:

אין למדין מן המלכות והא כתיב והרכבתם את שלמה בני וכו'. עי' מכות כ"ב ע"א ורש"י פי' כרמב"ם ספ"ט מכלאים דחולין ומוקדשין הוה כב' מינים ור"ת מייתי מש"ס בכורות דצבי ואיל מיותר להכי לומר שהוא כשני גופים. וי"ל להכי איצטריך דה"א דתערובות ב' מינים בגוף' א' שרי טפי כמו פרדה קמ"ל דהוה כצבי ואיל גופים מוחלקים ועי' היטב

בזה ברע"ב ותי"ט רפ"ח דכלאים ובתוס' ריש חגיגה ומהכא מוכח מן התורה דפרידה שרי. אמנם לרמב"ם לא גרס הך דצבי ואיל וס"ל באמת הפעם משום קדשים וחולין מעורבין כמ"ש משנה למלך ספ"ט מהל' כלאים. צ"ל שריותא דפרידה משום דלא אסרה תורה אלא מין טהור וטמא כמו שור וחמור אבל פרידה ב' מינים טמאים הם לא נאסרו מן התורה. ובירושלמי מתחלה הוה ס"ל שור וחמור לאו דוקא ע"כ שאל מנ"ל התירה דפרידה ושוב מייתי מוהרכרם את שלמה בני על הפרדה וכתיב ויעש דוד הישר בעיני ה' ע"כ מקובל הי' בידו הל"מ היתר דפרידה וע"כ היינו טעמא משום דשור וחמור דוקא טהורה עם טמאה ולא ב' מינים שויה. ובזה י"ל מה דאמר בירושלמי בתחלה אין למידין מן התקועים (ממלכיות שתוקעין עצמן לדבר הלכה). והיינו משום אפי' לא נימא הלמ"מ שור וחמור דוקא ולא ב' מינים שוים. מ"מ מסברא הוה ידעינן דזיל בתר טעמא דבעל הטורים כ' משום דמין טהורה מעלה גרה ולא החמור ויהי' צער בע"ח שרואה חברו אוכל ולא הוא. אלא חלילה לדון על טעמי התורה ולעשות מעשה להקל בשארי מינים ולהתיר בפרדה אי לאו הלמ"מ. ולכן מתחלה דבעי למילף מבני דוד דחי אין למידין מן התקועי' שהם תוקעין עצמן לדבר הלכה אטעמא דקרא להקל כמו שאמר שלמה אני ארבה נשים ולא יסורו ואני ארבה סוסים ולא אשוב העם למצרים אך כדמייתי מדוד המלך ע"ה והוא בעדותו של כתוב עשה הישר בעיני ה' א"כ ע"כ גזרת הכתוב הוא. הקצרתי עי' תוי"ט שם ותבין:

הלכה ג

אמר ר' יונה כל שאזניו קטנות וכו' עד ושלשתן שותפין בו. מבואר מזה דואדנא לחוד הוי סימן נ"מ במדרש רבה וישלח סוף פ' פ"ב. ועי' בב"ש סי' י"ז ס"ק ע"ג בשם מ"ב. ועי' בשו"ת ח"ס אהע"ז א"ר סי' נ"ט:

פרק ט

הלכה ג

ר' ירמיה מפקד אלבשוני וכו' וחוטרא לידי דאי אתי משיחא אלא מעתד. כתב בשו"ת כתב סופר יו"ד סי' קע"ה שזה מקור להמנהג שנותנים לב"מ הגעפליך ועיין בשו"ת ח"ס יו"ד שכ"ז ובס' חכמת אדם: